

พุทธปรัชญาในนวนิยายของแฮร์มัน เฮสเส



นางสาว พรรณี บุตรบำรุง

ศูนย์วิทยพัทธยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

หน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532


ISBN 974-569-814-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015885

I10201689

BUDDHIST PHILOSOPHY IN THE NOVELS OF HERMANN HESSE



Miss Phanee Budhbumrung

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Division of Comparative Literature

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-569-814-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พุทธปรัชญา ในงานนวนิยายของแฮร์มัน เฮสเส
โดย นางสาวพรณี บุตรบำรุง
หน่วยวิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิธิ
 รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ฦ ริงษ์



บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพรรม ฦ บางช้าง)

.....
(อาจารย์ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิธิ)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ฦ ริงษ์)

.....
(รองศาสตราจารย์สุนศรี วงศ์วิทวัส)



พรหม บูครบ่ารุง : พุทธปรัชญาในนวนิยายของแฮร์มัน เฮสเส (BUDDHIST PHILOSOPHY IN THE NOVELS OF HERMANN HESSE) อ.ที่ปรึกษา : อ.ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิธิ, อ.ที่ปรึกษาร่วม. รศ.ดร.สุนทร ฅ รังษี, 150 หน้า

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับพุทธปรัชญาในงานนวนิยายของ แฮร์มัน เฮสเส การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่เป็นทั้งแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Descriptive) และ การค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) ดำเนินการวิจัยในการศึกษาประเด็นหลักของพุทธปรัชญา และกลวิธีการประพันธ์โดยละเอียดดังนี้ คือ

ขั้นแรก เป็นการศึกษาปัจจัยสำคัญที่ทำให้เฮสเสมีความคิดแนวพุทธปรัชญาประกอบการศึกษาวิเคราะห์ความคิดตามแนวพุทธปรัชญาที่ปรากฏในงานนวนิยายของ เฮสเส

ขั้นที่สอง ศึกษาแนวคิดพุทธปรัชญาที่ปรากฏในงานนวนิยาย 2 เรื่อง ของเฮสเส ได้แก่ เรื่อง ลิทธารณะ และสเตรเปเนวูลท์ โดยเน้นนักที่องค์ประกอบแยกย่อยของ อริยสัจ, อริยมรรค, สังสารวัฏ, นิพพาน, หลักกัลยาณมิตร และ ญูไตรลักษณ์

ขั้นสุดท้าย ศึกษาวิธีการประพันธ์ และ การสื่อความหมายในงานนวนิยายของ เฮสเสทั้ง 2 เรื่องดังกล่าว เพื่อสรุปหาลักษณะการสะท้อนแนวคิดพุทธปรัชญาด้วยวิธีการทางวรรณศิลป์อันมีลักษณะเฉพาะตัวของ เฮสเส

งานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 บท บทที่ 1 เป็นบทกล่าวถึงความมุ่งหมายและขอบเขตของการวิจัย บทที่ 2 เป็นการศึกษาหลักอริยสัจในพุทธปรัชญาโดยอาศัยทัศนะต่อธรรมชาติของมนุษย์ และการแสวงหาทางดับทุกข์ตามทัศนะของพุทธปรัชญา บทที่ 3 เป็นการศึกษาปัจจัยสำคัญที่ทำให้เฮสเสได้เขียนงานนวนิยายที่เสนอแนวทัศนะเกี่ยวกับพุทธปรัชญา บทที่ 4 เป็นการศึกษาวิเคราะห์นวนิยายที่แสดงแนวคิดเกี่ยวกับพุทธปรัชญาของเฮสเสทั้ง 2 เรื่องนั้น โดยเน้นนักในด้านการศึกษาลักษณะการจัดวางโครงเรื่อง เพื่อนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับพุทธปรัชญาและลักษณะการสร้างตัวละครที่เสนอแนวคิดดังกล่าว บทสุดท้าย บทที่ 5 เป็นบทสรุป

ภาควิชา หน่วยศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวิชา หน่วยศึกษาระดับปริญญาตรี
ปีการศึกษา 25 31

ลายมือชื่อผู้พิมพ์ พรหม บูครบ่ารุง
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิธิ



PHANEE BUDHBUMRUNG : BUDDHIST PHILOSOPHY IN THE NOVELS OF
HERMANN HESSE. THESIS ADVISOR : SIRIRAT THAVEELERTNITHI AND
ASSO. PROF. DR. SUNTHORN NA - RANGSI 150 pp.

The purpose of this thesis is to study and analyse the themes of Buddhist philosophy in the novels by Hermann Hesse. This Thesis is an analytical descriptive and documentary research paper. It involves a detailed study of the themes of Buddhist philosophy and writing techniques as follows :

At the beginning the discussion focuses on factors which influenced Hesse's interest in Buddhist philosophy. There is also an analytical study of Buddhist concepts in his novels.

Later, there is a review of Siddhartha and Steppenwolf, the two novels by Hesse that focused on the essences of Buddhism : The Four Noble Truths, The Eight Noble Paths, Sansara, Nirvana, The True Hearted Friends and The Three Characteristics.

Finally, there is a criticism of Hesse's writing techniques in the two novels. The criticism analyses, in particular, Hesse's talent at producing these reflective novels about Buddhist thought.

The work consists of 5 chapters. Chapter 1 explains the objectives and the outline of the thesis. In chapter 2, man's attitudes towards nature and how he overcomes his sufferings are discussed within the framework of the Four Noble Truths. Chapter 3 is a revision of the important factors which influenced Hesse's production of philosophical novels concerning Buddhism. Chapter 4 is a detailed study of the structure of the two novels, emphasizing the author's presentation of Buddhist philosophy in these novels and his development of characters who represent and convey his thoughts. And chapter 5, which is the last chapter, is the conclusion.

ภาควิชา หน่วยศึกษาวรรณคดีเปรียบเทียบ
สาขาวิชา หน่วยศึกษาวรรณคดีเปรียบเทียบ
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติต Phanee Budhbumrung
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา S. Thaveelertnithi



กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขออ้อมระลึกถึงพระคุณของ อาจารย์ท่านแรกผู้ประสาทวิชา "วรรณคดีเปรียบเทียบ" คือ ศาสตราจารย์ ดร.เจตนา นาควัชระ นอกจากนี้ผู้วิจัยขออ้อมระลึกถึงคุณคณาจารย์ ในภาควิชาภาษา เยอรมัน คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พร้อมทั้งอาจารย์ผู้ปลูกฝังให้ผู้วิจัยได้สัมผัสกับ ภาษาเยอรมัน เป็นครั้งแรก คือ อาจารย์ปรีศนา ธาตุโลหะ อาจารย์ประจำโรงเรียน สตรีวิทยา

ทั้งทุกถ้อยคำ และความหมายในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยซาบซึ้งในพระคุณของ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ณ รังษี อาจารย์ที่ปรึกษาทางด้านปรัชญา และอาจารย์ ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิธิ อาจารย์ที่ปรึกษาทางด้านภาษา เยอรมัน ซึ่งต่างได้ทุ่ม เทกำลังกาย กำลังใจ และเวลาอันมีค่า ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไข และปรับปรุง จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยดีโดยตลอด นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์มุสดี ศรีเขียว ผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของการทำวิจัยครั้งนี้

ทุกตัวอักษรและพยัญชนะ ผู้วิจัยใคร่ขอมอบให้แก่บุพการีและกัลยาณมิตรทุกผู้ทุกนาม ทั้งทุกตัวสระและวรรณยุกต์ ผู้วิจัยใคร่ขอมอบให้กับ "ผู้แสวงหา" ทุกท่าน เพื่อคงวิทยาคุณ ส่งผลบุญให้กับดวงวิญญาณรองศาสตราจารย์วิจิตร เกตุวิศิษฐ์ อดีตอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ล่วงลับไปแล้ว

ผู้วิจัยซาบซึ้งในความมานะพากเพียรของคุณวันเพ็ญ ชาวสอาด ผู้พิมพ์วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง

ท้ายนี้ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่ได้สนับสนุนให้ผู้วิจัยได้มีเวลา ทุ่มเทกับงานชิ้นนี้เพื่อประโยชน์แก่ "ผู้แสวงหาคนอื่น ๆ" ได้ต่อไป



สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	2
สมมุติฐานและขอบข่ายในการวิจัย	
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	3
2 หลักอริยสัจ ในพุทธปรัชญา	7
กฎไตรลักษณ์	7
องค์ประกอบของอริยสัจ	9
องค์ประกอบของอริยมรรค	9
ปัจจัยชักจูง เพื่อปฏิบัติตามอริยมรรค	11
สังสารวัฏ	13
นิพพาน	15
3 อิทธิพลพุทธปรัชญา ในงานนวนิยาย	17
ประวัติชีวิตที่มีอิทธิพลต่องาน เขียนนวนิยายของ แสร้มัน เฮส เส	17
ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ เฮส เสมิ แนวความคิด เกี่ยวกับพุทธปรัชญา	31
ปัจจัยจากสภาพแวดล้อมของครอบครัว ในวัย เด็ก	31
ปัจจัยจากหนังสือ เกี่ยวกับพุทธปรัชญา	33
ปัจจัยจากการ เดินทาง ไปยังประเทศอินเดีย	39

บทที่ 4

4	การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับพุทธปรัชญาเรื่องหลักอริยสัจใน นวนิยายของแฮร์มัน เฮสเส	44
	การจัดวางโครงเรื่อง และ การสร้างตัวละคร เพื่อนำเสนอ แนวคิดหลักอริยสัจ	45
	วิเคราะห์โครงเรื่องและการนำเสนอ เรื่อง สิทธารถะ	45
	วิเคราะห์โครงเรื่องและการนำเสนอ เรื่อง สเคป เปนวุล์ฟ	85
5	บทสรุป	129
	เอกสารอ้างอิง	133
	ภาคผนวก	137
	ประวัติผู้เขียน	149

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย